

Debattinlägg i Läkemedelsvärlden 2011-02-02

<http://www.lakemedelsvarlden.se/zino.aspx?articleID=15104>

LmV.

LäkemedelsVärlden. Oberoende om läkemedel.

Kenneth Nyblom

Bra utgångsläge – våga satsa!

Sverige har ett generikasystem som fungerar väl och ger miljardbesparingar. Vi har fått kontroll på läkemedelskostnaderna vilket ger oss ett stabilt ekonomiskt utgångsläge. Det ger oss också möjligheter att aktivt välja och satsa på områden där resurserna behövs. Det finns grupper som behöver dyrare behandling – och vi har faktiskt råd att hjälpa dem.

”Den som är satt i skuld är icke fri” – bevingade ord från Göran Persson. Man behöver inte vara finansminister för att känna igen sig i hur det känns att drastiskt dra ner på kostnaderna. De flesta har egna erfarenheter, oavsett om det gäller ansvar för statsfinanser, myndigheter, företag, avdelningar eller privatekonomi. Under 90-talet hade Sverige skenande läkemedelskostnader och systemet var ohållbart i längden. Läkemedelsstrategin pekar i förstudien ut generikareformen 2002 som den åtgärd som bröt trenden. Basen i reformen är att låta generikaföretagen tävla mot varandra med öppna transparenta priser och att apoteken ska expediera det utbytbara läkemedlet som har lägst pris. Huvudprincipen i systemet bygger alltså på att det inte är apoteken som väljer vilket läkemedel som ska expedieras. Ingen hade nog vågat hoppats på vilken enorm dynamik den åtgärden kunde skapa - med prissänkningar på upp mot 98 procent på AIP. Systemet ger över 5 miljarder kronor per år i besparingar.

Det finns mer pengar att spara om användningen av biosimilars ökar. Eftersom biologiska läkemedel inte är automatiskt utbytbara på apotek så krävs dock ett ökat engagemang från förskrivande läkare, budgetansvariga klinikchefer och Läkemedelskommittéer. Här går det dock trögt och jag hoppas att Läkemedelsstrategin hittar vägar att nå dessa besparingar. När det går att genomföra besparingar och ändå ge samma terapi ska man naturligtvis göra det. Annars är det bortkastade skattemedel.

Men besparingarna skapar också utrymme att behandla patienter som verkligen behöver en dyrare läkemedelsbehandling. Det finns områden för både bredare grupper och inom sär läkemedel där det saknas likvärdiga billigare alternativ. Det är alltid lika tråkigt att höra om patienter som inte får adekvat behandling med motiveringen att det är för dyrt – samtidigt som landstingen lämnar tillbaka över en halv miljard till staten som regeringen allokerat för just läkemedelsbehandling. Dessa pengar är mer än årskostnaden för alla sär läkemedel. Här har Läkemedelsstrategigruppen en angenäm uppgift att se till att ge invånarna bästa möjliga behandling för pengarna.

Det är dock viktigt att värna generikasystemet som ger oss dessa miljardbesparingar. Äventyrar vi detta äventyrar vi samtidigt handlingsutrymmet. Inför omregleringen av apoteksmarknaden framfördes i huvudsak två argument mot generikasystemet. Konkurrensen på AUP skulle upphöra med privata vinstdrivande apotek och intresset att etablera apotek i Sverige skulle försvinna om inte apoteken fick förhandlingsrätt (dvs själva välja generikaleverantör). Verkligheten visade dock att dessa farhågor inte hade förankring i verkligheten. Nya patentutgångar ger samma prisnedgångar som tidigare och intresset att köpa eller etablera apotek verkar det ju inte vara något fel på.

Miljövänliga läkemedel är en viktig fråga som förtjänar en plats på Läkemedelsstrategins dagordning. Generikabranschen ser gärna tydliga och skarpare miljökrav på läkemedel. Det är bra om vi hittar regler för den svenska marknaden men ska man verkligen få en effekt på miljön i de drabbade områdena i t ex Indien så måste det internationella regelverket skärpas upp rejält. FGL skickade en uppmaning till regeringen 2007 att arbeta för en internationell lösning. Kraven vid läkemedelstillverkningen är mycket högt ställda och då är det både märkligt och otidsenligt att tillsynen endast reglerar vad som hamnar i tablettburken men inte alls beaktar utsläppens eventuella miljökonsekvenser. GMP- certifiering, som både är ett regelverk och en kvalitetsgaranti, gäller för hela produktionskedjan. Men som reglerna är utformade idag kan företag som tillverkar råvaror följa GMP och ändå släppa ut miljöfarliga ämnen. Detta borde regleras i GMP eller liknande internationella riktlinjer. Även om detta är en internationell angelägenhet så måste frågan adresseras från något håll och det är viktigt att hålla frågan levande. Att hävda att det inte går, tar för lång tid, eller att det är bättre att koncentrera sig på att sopa framför egen dörr - är att blunda för verkligheten. Resistent bakterier och miljöpåverkan respekterar inga landsgränser och frågan är för viktig för att skjutas på framtiden.

Kenneth Nyblom

vd FGL, Föreningen för Generiska Läkemedel